

sygn. akt XI Ua 4/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2023 roku

Sąd Okręgowy w Katowicach XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca:	SSO Anna Petri
-----------------	----------------

po rozpoznaniu 14 marca 2023 roku w K. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania M. K.

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K.

o stopień niepełnosprawności

na skutek apelacji odwołującej

od wyroku Sądu Rejonowego w Tychach

z 28 listopada 2022 roku, sygn. akt IV U 265/20

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w sprawie od dnia 3 listopada 2022r.

i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Tychach

SSO Anna Petri

sygn. akt XI Ua 4/23

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z 21 września 2020r. Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. (...) utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w T. (...) zaliczające odwołującą M. K. od 1 lipca 2020r. do 31 lipca 2022r. do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Wskazał, że nie jest ona niezdolna do pracy i nie wymaga częściowej lub czasowej pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych, co uzasadniałoby zaliczenie jej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Odwołująca wniosła o przyznanie jej umiarkowanego stopnia niepełnosprawności twierdząc, że stan jej zdrowia się pogorszył, a zaskarżone orzeczenie, jest dla niej krzywdzące.

(...) wniósł o oddalenie odwołania argumentując jak w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Wyrokiem z 28 listopada 2022r. Sąd Rejonowy w Tychach zmienił zaskarżone orzeczenie Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w K. i poprzedzające je orzeczenie (...) do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w T. z 21 lipca 2020r. w

ten sposób, że przyznany odwołującej lekki stopień niepełnosprawności ustalił na okres do 3 marca 2023r. W pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że od 14 marca 2018r. do 30 czerwca 2020r. odwołująca posiadała umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Jak wynika z opinii biegłych z zakresu chirurgii naczyniowej, chirurgii ogólnej, neurologii i chorób wewnętrznych oraz kardiologii u ubezpieczonej rozpoznano przewlekłą niewydolność żylną, zespół pozakrzepowy lewej kończyny dolnej, teleangiektazje kończyn dolnych, stan po zakrzepicy lewej żyły biodrowej, stan po (...) z wszczepieniem stentów do lewej żyły biodrowej, stan po angioplastyce lewej żyły biodrowej, stan po cholecystektomii laparoskopowej i histerektomii, przebyte w 2011r. zamknięcie otworu międzyprzedsionkowego serca, stan po zamknięciu ubytku międzyprzedsionkowego (o zabiegu kurczliwość serca była prawidłowa, a przegroda międzyprzedsionkowa szczelna., stan po nadszyjkowej amputacji trzonu macicy. Cierpi na migrenowe bóle głowy. Obecnie nie występują objawy zastoju żylnego. Niewydolność żylna ma nieduży stopień zaawansowania. Stan neurologiczny odwołującej jest prawidłowy i nie występują objawy uszkodzenia ośrodkowego ani obwodowego układu nerwowego. Z kolei przeciek międzyprzedsionkowy w mięśniu sercowym oraz macica mięśniakowata zostały wyleczone. W 2014r. odwołująca przeżyła zabieg usunięcia pęcherzyka żółciowego, po którym nastąpiło powikłanie w postaci zakrzepu w żyły biodrowej. W obecnym badaniu fizykalnym odwołująca miała akcję miarową, tony serca czyste, w EKG rytm zatokowy, prawidłowo częsty, zapis EKG prawidłowy. W RTG klatki piersiowej sylwetka sercowo-naczyniowa była prawidłowa. Odwołująca ma wydolny układ krążenia.

W ocenie wszystkich biegłych odwołująca jest niepełnosprawna w stopniu lekkim. Dostarczona przez nią dokumentacja i przeprowadzone badania nie dają podstaw do ustalenia wyższego stopnia niepełnosprawności. Choroby w obecnym stopniu zaawansowania nie naruszają sprawności w sposób ograniczający znacznie zdolność do wykonywania pracy zgodnej z kwalifikacjami. Odwołująca nie wymaga czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych. Jej stan jest stabilny.

W ocenie Sądu Rejonowego żądanie odwołującej zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych ustala się trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą: znaczny, umiarkowany oraz lekki.

W myśl art. 4 ust. 2 i 3 tej ustawy do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych, a do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

W ocenie wszystkich biegłych odwołująca jest niepełnosprawna w stopniu lekkim i brak podstaw do orzeczenia wyższego stopnia niepełnosprawności. Jej twierdzenia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności nie zostały wykazane. Ma ona bowiem obniżoną zdolność do pracy na ogólnym rynku pracy, ale nie jest do niej niezdolna, a także nie wymaga czasowej lub częściowej pomocy innej osoby w celu pełnienia ról społecznych, co kwalifikowałoby zaliczenie jej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Sąd I instancji nie znalazł podstaw do kwestionowania wniosków opinii biegłych, którzy zapoznali się z obszerną dokumentacją medyczną odwołującej. Wniesione przez odwołującą zastrzeżenia nie stanowiły podstawy do uwzględnienia odwołania. O rozstrzygnięciu sprawy nie mogło przesądzić subiektywne przekonanie odwołującej co do

stanu jej zdrowia, lecz obiektywna, wszechstronna ocena, opierająca się na wiadomościach specjalnych posiadanych przez biegłych sądowych.

Sąd Rejonowy wskazał, że nie kwestionuje schorzeń występujących u odwołującej i ich wpływu na jej codzienne życie, ale zgodnie z obowiązującymi przepisami brak jest podstaw do zmiany orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

Z tych przyczyn na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniosła odwołująca zaskarżając go w całości.

Domagała się zmiany wyroku i przyznania umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Apelująca zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 233 k.p.c. wobec dokonania przez Sąd Rejonowy błędnej oceny materiału dowodowego i niewłączenie nowych, istotnych dla sprawy okoliczności oraz nieuwzględnienia zarzutów do opinii biegłych chirurgii naczyniowej. W ocenie apelującej w toku postępowania pojawiły się nowe fakty w postaci operacji zakrzepicy tętnicy biodrowej oraz badania tętnic mózgowych i dogłowych z wykryciem tętniaka workowatego. Wszystkie opinie biegłych są tym samym nieaktualne.

W odpowiedzi na apelację (...) wniósł o uchylenie wyroku i decyzji i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania w trybie art. 477¹⁴ § 6 k.p.c. Podniósł, że z przedłożonej przez ubezpieczoną dokumentacji medycznej wynika, że doszło do zmiany stanu jej zdrowia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zaskarżony wyrok podlega uchyleniu.

Zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. W razie stwierdzenia nieważności postępowania, bez względu na to, czy miała ona wpływ na wynik sprawy, Sąd odwoławczy jest obowiązany na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylić zaskarżony wyrok, w granicach zaskarżenia oraz w zakresie dotkniętym nieważnością, znieść postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazać sprawę Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 5 maja 2000r., I CKN 1454/99). Zniesienie postępowania dotyczy tej części postępowania, która była dotknięta nieważnością i obejmuje zasadniczo wszystkie czynności procesowe, w szczególności dowodowe. Pozostają natomiast w mocy czynności materialnoprawne stron (tak T. Wiśniewski, w: J. Gudowski (red.), System Prawa Procesowego Cywilnego, t. III, cz. 1, s. 117).

Zgodnie z art. 379 pkt 5 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Dochodzi do tego w przypadku naruszenia przepisów postępowania, którego skutkiem jest niemożność działania strony w postępowaniu lub w jego istotnej części. Chodzi zatem uchybienia procesowe o takiej skali i znaczeniu, że faktycznie uniemożliwiły one stronie dochodzenie lub obronę przysługujących jej praw przed merytorycznym rozstrzygnięciem sporu.

Zaskarżony wyrok został wydany na posiedzeniu niejawnym w dniu 28 listopada 2022r. zgodnie z dyspozycją art. 15 z.zs² ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U.2021.1805 t.j.). Jej szczególny charakter wynika z wprowadzenia na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 13 marca 2020r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu zagrożenia epidemicznego (Dz. U. z 2020r. poz. 433), stanu zagrożenia epidemicznego na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej od 14 marca 2020r. W celu ochrony zdrowia stron zdecydowano się na ograniczenie prowadzenia spraw na rozprawach i możliwość wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym po wcześniejszym uzyskaniu stanowisk stron na piśmie. Wobec tego, że art. 15 z.zs² ustawy stanowi wyjątek od zasady rozpoznawania spraw na posiedzeniach wyznaczonych na rozprawę jego stosowanie musi być ścisłe. Niedopuszczalne są żadne odstępstwa od sposobu postępowania przyjętego w tej regulacji.

Przepis zawiera bowiem minimalne gwarancje procesowe dla strony. Wszelkie czynności procesowe Sądu czy też sędziego sprawozdawcy, które ograniczają w dalszym stopniu te gwarancje bez właściwej podstawy prawnej nie znajdują żadnego aksjologicznego usprawiedliwienia i skutkują rażącym naruszeniem art. 15 zzs² ustawy. Wprawdzie sprawiedliwe załatwienie sprawy cywilnej wymaga jej rozpoznania bez zbędnej zwłoki, lecz nie może to następować kosztem praw strony do rzetelnego procesu cywilnego. Wykładnię rozszerzającą art. 15zss² ustawy, niezależnie od płaszczyzny, na jakiej jest dokonywana, należy wykluczyć (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 lipca 2021r., VII AGa 658/20).

Przewidziany powołanym przepisem obowiązek odebrania od stron stanowisk na piśmie, umożliwiający wypowiedzenie się przez strony co do wyników postępowania dowodowego, ma swój odpowiednik w art. 224 § 1 k.p.c., zgodnie z którym przed zamknięciem rozprawy przewodniczący udziela stronom głosu, aby mogły przedstawić swe stanowisko w sprawie, tj. wypowiedzieć się co do przeprowadzonych dowodów oraz zgłosić wnioski, których nie zgłosiły wcześniej m.in. co do dodatkowych dowodów - art. 205¹² § 2 k.p.c. (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 12 maja 2022r., III UZ 5/22). Czynność wypowiedzenia się przez strony co do wyników postępowania dowodowego należy uznać za istotny element składający się na procesowe gwarancje obrony praw strony, o jakich mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c. (tak wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 24 czerwca 2021r., III AUa 1738/20).

Jak wynika z akt sprawy sędzia referent 20 października 2022r. zarządziła, by poinformować ubezpieczoną, iż zgodnie z art. 15 zzs² ustawy covidowej, jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie. W związku z tym, że te przesłanki zostały spełnione wezwano odwołującą do przedstawienia ostatecznego stanowiska na piśmie w terminie 7 dni pod rygorem pominięcia, że podtrzymuje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Ponadto zarządziła, by poinformować ubezpieczoną, że po upływie tego terminu sąd zamknie rozprawę i wyda wyrok na posiedzeniu niejawnym (k. 151).

Powyższe zarządzenie nie zostało doręczone odwołującej. W aktach sprawy znajduje się skierowana do niej dnia 31 października 2022r. przesyłka zawierająca wezwanie do zajęcia ostatecznego stanowiska, która została zwrócona do Sądu 3 listopada 2022r. bez zapoznania się ubezpieczonej z jej treścią. Na kopercie znajduje się jedynie niezrozumiała adnotacja w postaci adresu syndyka M. S.: ul. (...), (...)-(...) D.. Na kopercie brak wzmianek i pieczętek świadczących o awizowaniu przesyłki. Nie można zatem uznać, że została ona skutecznie doręczona odwołującej w trybie 139 k.p.c. (koperta – k.155).

Błędne uznanie przez Sąd Rejonowy skutecznego doręczenia odwołującej wezwania do zajęcia ostatecznego stanowiska w sprawie spowodowało wydanie wyroku na posiedzeniu niejawnym z naruszeniem art. 15 zzs² ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem oraz zwalczaniem (...)19 i skutkowało pozbawieniem stron możliwości obrony swoich praw, a w konsekwencji nieważnością postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 30 września 2020r., I CZ 26/20). Ubezpieczona nie wiedziała bowiem o konieczności zajęcia ostatecznego stanowiska w sprawie, w którym niewątpliwie ponowiłaby wniosek z 20 lipca 2022r. o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego chirurga naczyniowego z uwagi na jej nowe schorzenia poparte nową dokumentacją lekarską. W załączonej do pisma karcie informacyjnej leczenia szpitalnego z okresu od 26 czerwca 2022r. do 1 lipca 2022r. wskazano, że u ubezpieczonej doszło do krytycznego niedokrwienia kończyny dolnej lewej na podłożu rozwarstwienia tętnicy biodrowej lewej oraz zakrzepicy żyły biodrowej lewej, co wymagało leczenia operacyjnego – implantacji stentu do lewej żyły biodrowej(k. 130-136). Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy w ogóle nie wziął pod uwagę ani wniosku powódki ani też załączonej dokumentacji. Tymczasem dotyczy ona stanu zdrowia ubezpieczonej z okresu objętego zaskarżonym orzeczeniem tj. sprzed 31 lipca 2022r.

W tej sytuacji Sąd I instancji winien był zastosować przepis art. 477¹⁴ § 6 k.p.c. Zgodnie z jego brzmieniem w sprawie, w której wniesiono odwołanie od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, sąd

nie orzeka co do istoty sprawy na podstawie nowych okoliczności dotyczących niepełnosprawności, które powstały po dniu wniesienia odwołania od tego orzeczenia. W tym przypadku sąd uchyła orzeczenie, przekazuje sprawę do rozpoznania wojewódzkiemu zespołowi do spraw orzekania o niepełnosprawności i umarza postępowanie.

Przepis ten stanowi wyjątek od zasady, według której Sąd I instancji kontroluje tylko stan rzeczy faktyczny i prawny istniejący w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. Przewiduje on możliwość uchylecia przez sąd decyzji (...) i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania. Przesłanką umożliwiającą zastosowanie dyspozycji tego przepisu jest ujawnienie w toku postępowania przed Sądem I instancji nowych okoliczności wpływających na zakres niepełnosprawności, które powstały po dniu złożenia odwołania od tej decyzji. Ujawnienie się tego rodzaju nowych okoliczności przed zamknięciem rozprawy powinno wpływać na sposób rozstrzygnięcia sprawy.

Jak wynika przy tym z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 16 maja 2008r. (I UK 385/07) postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter kontrolny, służy badaniu prawidłowości decyzji organu rentowego i nie może polegać na zastępowaniu tego organu w wydawaniu decyzji ustalających świadczenie z ubezpieczeń społecznych. Postępowanie dowodowe przed sądem polega na weryfikacji ustaleń dokonanych przez organ rentowy (tak uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 9 maja 2007r., I UZP 1/07), co odnieść należy odpowiednio do (...) i (...). Biegli sądowi przeprowadzający na zlecenie sądu badanie stanu zdrowia ubezpieczonej nie mogą zastąpić lekarza orzecznika ZUS ani komisji lekarskiej ZUS. Stąd nowe okoliczności dotyczące stanu zdrowia ubezpieczonej, jakie pojawiły się w lipcu 2022r., wynikające ze złożonej przez nią karty informacyjnej leczenia szpitalnego muszą być w pierwszej kolejności poddane ocenie (...), skoro nie były jeszcze przedmiotem postępowania przed tym organem (tak wyrok Sądu Najwyższego z 13 września 2005r., I UK 382/04). Istotą obowiązującego wzorca postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest bowiem wyeliminowanie sytuacji, w których ubezpieczony powołuje się na nowe okoliczności dotyczące stanu jego zdrowia, które nie były znane lekarzom organu rentowego ani organowi rentowemu w dacie wydania decyzji (tak postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2021r.; (...) 152/21), co należy również odnieść do postępowania w (...) i (...).

Przepis art. 477¹⁴ § 6 k.p.c., analogicznie jak art. 477¹⁴ § 4 k.p.c. nie znajduje tymczasem zastosowania w postępowaniu apelacyjnym. Z tej przyczyny Sąd II instancji nie mógł uchylić wyroku Sądu Rejonowego i poprzedzającej go decyzji. Z kolei art. 477^{14a} k.p.c. pozwala na uchylenie wyroku i poprzedzającej go decyzji przez Sąd II instancji i przekazanie sprawy do rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Nie odnosi się on jednak w ogóle do orzeczeń (...).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd I instancji powinien więc wziąć pod uwagę zastosowanie art. 477¹⁴ § 6 k.p.c. w szczególności, iż - jak wynika ze stanowiska obydwu stron wyrażonego w postępowaniu apelacyjnym - są one zgodne co do konieczności zastosowania tej regulacji. (...) wskazał bowiem, iż po przeanalizowaniu załączonej dokumentacji medycznej w jego ocenie mogło dojść do zmiany stanu zdrowia uzasadniającej zastosowanie w tym przypadku powyższej normy. Okoliczność ta była przy tym znana Sądowi Rejonowemu przed wydaniem wyroku, bo - jak wskazano wyżej - wynikała z pisma odwołującej z 20 lipca 2022r., jej wniosku dowodowego i załączonej dokumentacji lekarskiej, która została całkowicie pominięta przez organ orzekający.

Na koniec należy zauważyć, iż Sąd I instancji nie był uprawniony do dokonania w punkcie 1 zaskarżonego wyroku zmiany zaskarżonego orzeczenia na niekorzyść odwołującej poprzez przyznanie jej lekkiego stopnia niepełnosprawności do 3 marca 2023r. Nie przypadkowo przy tym w ogóle nie uzasadnił tej zmiany. Jak wynika tymczasem z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w przypadku uwzględnienia odwołania sąd zmienia w całości lub w części zaskarżone orzeczenie wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności i orzeka co do istoty sprawy. Przedmiotem zaskarżenia było orzeczenie przyznające ubezpieczonej lekki stopień niepełnosprawności do 31 lipca 2022r. Skoro kwestionowała ona je i domagała się przyznania umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, to przedłużenie przez Sąd Rejonowy okresu, na jaki przyznano jej niechciany - lekki stopień niepełnosprawności do 3 marca 2023r. nastąpiło całkowicie wbrew jej woli. Nie zachodziła więc sytuacja uwzględnienia odwołania, czyli nie było podstaw do niekorzystnej dla odwołującej zmiany orzeczenia (...).

Mając na uwadze powyższe, wobec zaistnienia nieważności postępowania z art. 379 pkt 5 k.p.c. Sąd odwoławczy uchylił na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. zaskarżony wyrok w całości, zniósł postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością - od 3 listopada 2022r. - daty zwrócenia do Sądu nie doręzonego odwołującej wezwania do zajęcia ostatecznego stanowiska i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

SSO Anna Petri